

Approved For Release 2009/07/24 : CIA-RDP80T00246A002200350001-8

Page Denied

USAF review completed.

25X1

Approved For Release 2009/07/24 : CIA-RDP80T00246A002200350001-8

056

SEE BOTTOM OF PAGE FOR ADDITIONAL SPECIAL CONTROLS, IF ANY	
C-O-N-F-I-D-E-N-T-I-A-L INFORMATION REPORT	This material contains information affecting the National Defense of the United States within the meaning of the Espionage Laws, Title 18, U. S. C. Secs. 793 and 794, the transmission or revelation of which in any manner to an unauthorized person is prohibited by law. 25X1
PREPARED AND DISSEMINATED BY CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY	
COUNTRY Hungary	DATE DISTRIBUTED 29 October 1957
SUBJECT Scientific Research at University of Budapest/University Organization and Personalities/Intermediate Education	NO. OF PAGES 3
	NO. OF ENCLS.
	SUPPLEMENT TO REPORT # 25X1

THIS IS UNEVALUATED INFORMATION 25X1

the method used in coordinating research at the Institute and other parts of the University with similar activities and interests at various Hungarian enterprises. 25X1

almost all of the more knowledgeable professors at the Institute were involved in research in addition to their normal teaching occupation. The research activities were split according to the facilities available, some being done in the University laboratories, and some being done at the laboratories of specialized institutions. The university was allowed to charge the outside industries for their research, and the personnel working on the project were allowed to retain 70 per cent of the profits for themselves, the other 30 per cent going into the University fund. This was the only capitalistic endeavor in Hungary, and was for the purpose of providing incentive for scientists to spend more time on research activities.

2. Among the various enterprises having research contracts with the University were the following:

C-O-N-F-I-D-E-N-T-I-A-L									
DISTRIBUTION									
STATE	ARMY	NAVY	AIR	FBI					

C-O-N-F-I-D-E-N-T-I-A-L

25X1

- 2 -

- TUNGSRAM Cathode metals and tungsten research
- CAMERA PLANT AT VAC Optical and photochemistry research
- PHYSICAL RESEARCH CENTER Chemical and nuclear studies
- MILITARY TELECOMMUNICATIONS INSTITUTE (Gabor Aron St) Communications and radar
- REMIX LABORATORIES Resistors and capacitors
- STANDARD ELECTRONICS Missile speed indicator
- PHILLIPS RADIO Transmitter tubes

3. The University had also developed a titanium furnace, [redacted] the largest on the continent [as of January 1957]. Its production capacity was 200 pounds per month or possibly more. It began operating in September 1956 and is probably producing at the present time [August 1957]. 25X1

ORGANIZATION AND PERSONALITIES:

4. The University was organized under a central director. He had three assistants, whose positions were assistant director, teaching supervisor, and administrative supervisor. Directly subordinate to this "command" group, were the deans of the various schools, i e, electrical engineering, mechanical engineering, chemical engineering, etc. There was a total of 69 different schools. Each of the schools were further sub-divided into specialized categories with a professor in charge. The normal enrollment of the University was 15 thousand students. In addition to the normal courses, the university also operated what is comparable to the "Extension Branch" found in US educational institutions.

5. [redacted] the following professors of the University: 25X1

a. GILLOMOT, Laszlo. [redacted] Director of mechanical and metallurgical department, associated with FEMKUTATO working on non-ferrous metals. [redacted]

b. BARTA, Istvan. [redacted] He was head of the radio and electronics branch and had a hand in all electronic research. [redacted] 25X1

c. KOVACS, Pal. [redacted] He was in charge of electrical engineering [redacted]

d. GOMBAS, Pal. [redacted] He was in charge of the physics department and was a brilliant scientist. [redacted] 25X1

e. TAKY, Ferenc. [redacted] He was in the electrical department and was head of electric power applications. [redacted] 25X1

f. SCHAY, Geza. [redacted] UNCODED [redacted] He was Director of Physical Chemistry [redacted]

g. CSUROS, Zoltan. [redacted] He was Director of Textile Chemistry [redacted]

C-O-N-F-I-D-E-N-T-I-A-L

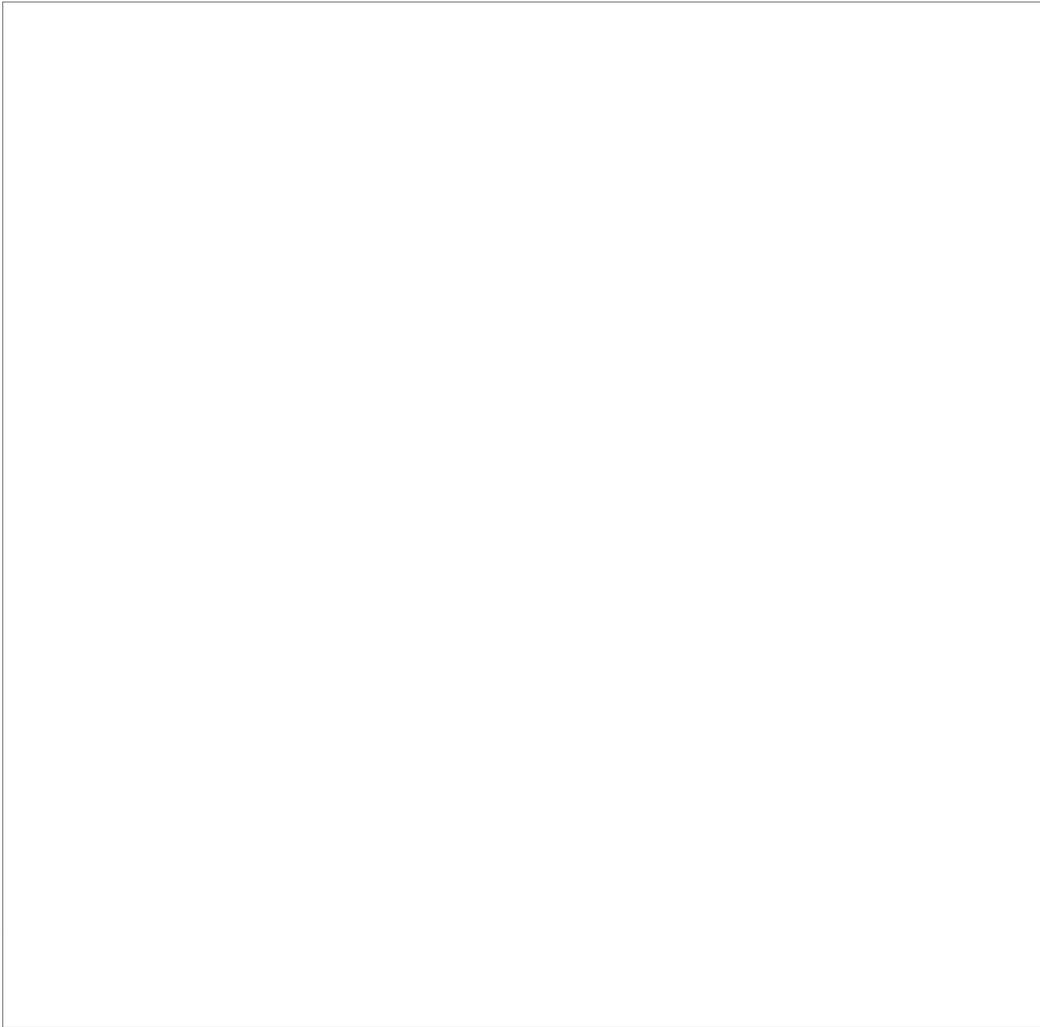
C-O-N-F-I-D-E-N-T-I-A-L

25X1

- 3 -

25X1

- end -

C-O-N-F-I-D-E-N-T-I-A-L

Approved For Release 2009/07/24 : CIA-RDP80T00246A002200350001-8

25X1

Page Denied

Approved For Release 2009/07/24 : CIA-RDP80T00246A002200350001-8

~~CONFIDENTIAL~~**A magyarországi középiskolai oktatásról;;**

Szabó Eszter: Jelen szöveg írója 20 évvel ezelőtt tett gimnaziumi érettségit Budapesten, utána a Budapesti Egyetemen szerzett gépészmérnöki oklevelet. 1941-től a Budapesti Fizikai Intézetben volt tanársegéd, 1947-től a Budapesti Egyetem esti tagozaton tanított fizikát gépészmérnök hallgatók számára; 1954-től az Agrártudományi Egyetemen volt a Fizika Matematika Tanszék vezetője. Középiskolában nem tanított, azonban az egyetemi oktatásban és különösen az egyetemi felvételi vizsgákon szerzett tapasztalatai alapján van tudomása a középiskolai oktatásról, elsősorban természetesen a matematika és fizika oktatásról.

Hungary after the war several years completely changed the old educational system. Until before and after the war 4 elementary schools after graduation the student could choose 3 types of schools: up to two years or more, or even four years of elementary school, or a four-year high school, or a six-year high school. After the war, six-year high schools were introduced for 5-14 year olds, which after graduation could go to a gymnasium, technical school, or a vocational school, which usually lasted four years. After four years of high school, students could continue in a vocational school or a technical school, or a vocational school, which were not universities. The new system is such that after graduation of a high school, students can go to any of the following universities.

~~CONFIDENTIAL~~

~~CONFIDENTIAL~~

A most már 4 éves középiskolák közül a legmagasabb nívójuk természetesen a gimnáziumok voltak. Matematikából algebrát, függvénytant, trigonometriát tanítottak, hiányzott azonban a matematika oktatásból a differenciál és integral számítás, a kombinatorika, amit a háború előtti tanítási rendszerben tanítottak. A matematika erőtsegi tárgya volt, ugyancsak a fizika is. Fizikából a középiskolák kolabán szokásos anyagot tanítottak két illetve három esztendőn keresztül. A fizika oktatásában egyedüli problémát az infinitesimalis számítás hiánya okozta. Nagymértékben igyekeztek a fizika szertartakat felszámolni részben demonstrációs, részben pedig kísérleti eszközökkel. Hasonló volt a helyzet a kémia oktatásban is. Általában azt lehet mondani, hogy a gimnáziumokban az oktatás, az idegen nyelvek oktatását kivéve, ami gyakorlatilag csak az orosz nyelv oktatására szorítkozott, általában a háború előtti nívón mozgott. Ez már csak azért is érthető, hiszen a gimnáziumi hallgatók száma, részben az oktatási idő négy évre való csökkentése miatt, részben a gimnáziumok számának csökkentése miatt *lecsökkentés 1947* általában a régi tanári kar jobban képzett tagjai oktattak. A gimnáziumi hallgatók kielégítően tanultak magyar nyelvet, így fogalmazási és helyesírási készségük teljesen kielégítő volt. Ezt azért kell megemlítenem, mert a többi iskolatípussal - a tanítóképzőket kivéve - ez sajnos nem állott fenn.

Az utolsó 10 esztendőben a 8 általános iskola elvégzése után a hallgatók többsége nem gimnáziumba iratkozott be, hanem valamilyen technikumba. Ezeknek száma igen nagymértékben megsaporodott és egészen specialis célú technikumokat létesítettek. Volt például elemezési ipari technikum, bűripari technikum, állattenyésztési technikum, növénytermelési technikum, mezőgazdasági gépezeti technikum stb. Egyes nagymúltú régi technikumok, pl. a Hepszinhas utcai gépezeti technikum, a Tavaszmező utcai elektrotechnikai technikum tartották a nívót. Az új alapítású iskolák azonban általában csak szűk prakticiizmussal foglalkoztak és sok technikumban a hallgatók az erőtsejével egyenértékű vegbizonyítvány megszerzése után mind általános műveltségben, mind pedig természettudományi ismeretek területén igen alacsony nívón mozogtak. A technikumokban

~~CONFIDENTIAL~~

~~CONFIDENTIAL~~

a matematika eretsegi tárgy volt, a fizika és a kémia általában nem. A műszaki technikákban matematikából kb. ugyanast ugyanast tanítottak mint a középiskolákban, fizikából azonban kevesebbet és azt is az első két harem esztendőben, az utolsóban nem. Az egyéb speciális technikákban azonban (agronómiai, alatteszerelési, közgazdasági stb.) matematikából sem analitikus geometria elemét, sem a trigonometriát, sem a logaritmust nem tanították. Így az ott végzett hallgatók nem ismertek az egyenes és a kúpszeletek egyenleteit. A tanítók tananyagból nincs pontos tudomása. Ezekben az iskolákban végzett hallgatók általában komoly fogalmazási és helyesírási zavarokkal küszködtek.

A legalsóbb szintűeknek tudomása szerint az agrartechnikák voltak. Ezek közül egyesek 3 év után adták eretsegi bizonyítványt.

Mindenesem iskoláknak esti tagozata is volt, sőt az utolsó években levelező tagozata is volt. Ebben az oktatási formában olyannak vehettek részt, akik valahol dolgoztak. Az oktatási évek száma általában meggyeszt vagy csak minimalisan volt t-bb, mint a nappali oktatása. Az országon azonban az esti tagozaton legfeljebb a fele, a levelező tagozaton pedig legfeljebb a negyede volt annak. Ez perese azt eredményezte, hogy a hallgatók többségénél az az oktatási forma igen keves eredménnyel járt.

Mindenekem felül voltak kimondottan valamelyik egyetemre előkészítő egyéveszt szakerettségis tanfolyamok. Ezek egy, az utolsó két évben két évig tartottak. A szakerettségis tanfolyamokon politikai tárgyakon és az orosz nyelven kívül csak matematikát, fizikát és kémiát tanítottak hat elemét vagy negy polgarit végzett tanulóknak. Az eredmény természetesen igen gyenge volt. Nehány je fejű, szorgalmas hallgató képes volt ugyan az egyetemi évek alatt egy-két év leforgása után utolérni a többiekét, nagyobb részük azonban abbahagyta a tanulást. A szakerettségis tanfolyamokat az utolsó esztendőben mag is szaktették.

~~CONFIDENTIAL~~

~~CONFIDENTIAL~~

1949-től 53-ig a kormányzat minden erővel arra törekedett, hogy a közepiskolába beiratkozott diákok tanulmányaikat be is fejezzék. Ezt úgy igyekezett elérni, hogy a tanárookra nyomást gyakorolt annak érdekében, hogy valamennyi hallgató eredményesen vizsgásson. Ez persze azt eredményezte, hogy a tanárok a leggyengébb hallgatókat is kénytelenek voltak a vizsgákon átengedni. 1953 második felében a kormányzat is rájött arra, hogy ezekkel a gyengén kiképzett emberekkel nem tud mit kezdeni. Ekkor megengedték azt, hogy a tanárok az anyagot szigorúbban követeljék meg és a tanítási estendők alatt is szelektáljanak. Ennek nyoma az indexekben világosan látszik. Sok olyan hallgató, aki addig jeles vagy jó rendű volt, egyszerre bukócsoolni kezdett.

Már a közepiskolai felvételeknél is erősen szelektáltak, nem tanulmányi, hanem politikai szempontból. A hallgatókat szármásuk szerint hat kategóriába osztották. Az egyes kategóriák a következők voltak:

- 1./ Munkás szármású (szülei gyarimunkások, és azonban úgy értendő, hogy eredeti foglalkozásuknak kellett annak lenni. Ha valaki valaha tisztviselő vagy katona volt és jelenleg mint gyári munkás dolgozott, nem számított munkásszármásúnak).
- 2./ Paraszt szármású (ezek közül első sorban a kolhoztagok gyermekei jöttek szállításba, második sorban a néhány hold földbirtokkal rendelkezők gyermekei. 15-20 hold fölött már osztályidegen kúlaknak számított a paraszt).
- 3./ Értelmiségi
Intelligencia (egyetemi végzettség, illetőleg tanítói oklevél)
- 4./ Alkalmazott (tisztviselők, vasuti, posta és egyéb közalkalmazottak gyermekei).
- 5./ Egyéb (kisipáros, kiskereskedő, önálló foglalkozásúak gyermekei)
- 6./ Osztályidegen (akinek szülője valaha is egyáltalán több alkalmazottat tartott, katonatiszt, vagy magasabb státusú állami tisztviselő volt a háború előtt és alatt, vagy kb. 20 holdnál nagyobb földbirtoka volt).

~~CONFIDENTIAL~~

~~CONFIDENTIAL~~

A partfunkcionarusek gyermekei természetesen az 1/ kategóriába tartoztak, függetlenül attól, hogy mi volt szülők eredeti foglalkozása.

Es a kategorizálás nem volt nyilvános. Egy titkos rendelet, amely azonban tavolról sem volt szabatosan megfogalmazva intézkedett a kategorizálásról. A rendelet kizárólag a személyzeti osztályok birtokában volt és a felvételre jelentkezett hallgatóknál ők írtak rá, hogy melyik kategóriába tartozik. Információjukat részben személyzeti osztályoktól nyerték, részben pedig a partszervezetektől. Így azután nem lehet csodálni azt, hogy ha valakinek szülei a személyzeti főnökök megharagudott, sohasem tudott egyetetre bekerülni.

A felvétellekkel szeléseknak voltak kivéve. 30-40%-ban munkás, 25-30%-ban paraszt, 15-25%-ban értelmiségi származású hallgatókat vettek fel, kb. 10%-ban 15%-ban alkalmazotti származású gyermekeket, 5-10%-ban egyéb származásúkat és csak egész kivételes esetben ugyanevezett osztályidegent.

Es a szelekció az egyetemi felvételknél a legerősebben érvényesült. Mint mondtam, bármilyen középfokú iskola elvégzése után lehetett bármelyik egyetemre jelentkezni. Az egyetemre való felvétel felvételi vizsgához volt kötve. Általában 4 tárgyból volt felvételi vizsga. A vizsgán jeles (5), jó (4), közepes (3), elegendő (2), elégtelen (1) osztályzatot lehetett elnyerni. Ezenkívül a tízta jeles erettség bizonyítvány 6 pontot ért, a jeles erettség 5 pontot, a jó erettség 2 pontot ért. Így a maximális pontszám 26 volt, a csupa elégtelenre vizsgázott pontszáma pedig 4. Elmeletileg a minimális pontszám, amivel egyetemre be lehetett jutni 12 volt. Munkás és paraszt származású hallgatókat azonban felvettek 8-9 pontszámmal is. Értelmiségi származásúknak általában legalább 15 pontot kellett elérniük, alkalmazotti és egyéb származásúknak 20-22 pontot, hogy az egyetemre bejuthassanak. Ugyanevezett osztályidegent csak 25-26 ponttal vettek fel, de akkor is külön miniszteri engedéllyel.

~~CONFIDENTIAL~~

~~CONFIDENTIAL~~

As erettse i bizonyítvány azonban csak az egyetem nappali tagozatán volt szükséges előfeltétel. Az esti és levelező tagozatokra felvettek hallgatókat azoknak hat elemből vagy 4 polgári előképzettsegük volt, amennyiben egy igen alacsony színvonalú, néhány hónapig tartó, úgynevezett előkészítő tanfolyamot elvégeztek. Az utóbbi esetekben ezt az előkészítő tanfolyamot is megszüntették és minásta rián engedéllyel minden előképzettseg nélkül lehetett az egyetemnek esti vagy levelező tagozatára jelentkezni. Ezt az engedély minden területen nélkül megadták, ha azt politikailag szükségesnek tartották.

Az egyetemi levelező oktatásnak legfontosabb célja tulajdonképpen az volt, hogy mindazok, akik előképzettseg nélkül pozícióban voltak, beavatásukhoz az oklevelet is megszerezhessék. Hiszen volt egy rendelkezés, amely szerint város határidőn belül általában 1960-ig bizonyos pozíciókban csak egyetemet vagy főiskolát végzettek maradhatnak.

Perzse az esti és levelező oktatásban is voltak olyanok, akik kiváló képességekkel rendelkeztek, szorgalmasan tanultak és jó szakemberekké váltak, de nem az volt a többség.

Végeredményben a közepiskolákban nívókülönbség volt a gimnáziumt, illetve gépészeti vagy elektrotechnikai technikumot végzettek és a többi iskolát végzettek között az elbűbék javára. További nagy nívókülönbség volt a nappali oktatásban résztvevők és az esti illetve levelező oktatásban résztvevők között, mind a közepiskolákban, mind pedig az egyetemeken.

Bian, 1957. márc. 18.

Farkas Imre
(Farkas Imre)

~~CONFIDENTIAL~~